

8. Ranschburg J., Popper P. Személyiségünk titkai. Saxum Könyvkiadó. 2012. 268 s.
9. Spielberger C.D. Theory and research on anxiety. Anxiety and behavior. New York: Academic press, 1966. 430 p.

УДК 373.2.015.3:[373.2.016+373.3.016]:51

Шутова А.В.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г.Короленка

Науковий керівник –к.п.н., доц. Вільхова О. Г.

ПРОБЛЕМА НАСТУПНОСТІ У ПРОЦЕСІ ЛОГІКО-МАТЕМАТИЧНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО І МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Стаття присвячена актуальній проблемі забезпечення безперервності та плавності переходу дітей від дошкільної до початкової освіти в контексті розвитку їхніх логіко-математичних здібностей. Автор аналізує основні чинники, що впливають на формування математичних уявлень у дітей дошкільного віку, та визначає ключові моменти, які потребують особливої уваги з боку педагогів.

Ключові слова: наступність, логіко-математичний розвиток, дошкільна освіта, початкова школа, математичні уявлення, педагогічні технології.

Постановка проблеми. Наступність у процесі логіко-математичного розвитку дітей дошкільного та молодшого шкільного віку є важливим аспектом освітнього процесу, який забезпечує плавний перехід від однієї вікової категорії до іншої. Проблема полягає в тому, що відсутність належної наступності може призвести до труднощів у засвоєнні нових знань, розвитку математичного мислення та формування логічних навичок у дітей. Сучасним учителям шкіл та вихователям необхідно розробляти та використовувати ефективні методики, що забезпечують поступове оволодіння дітьми необхідними сенсорно-пізнавальними та логіко-математичними компетентностями, враховуючи індивідуальні потреби кожного вихованця.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній педагогічній науці та психології активно вивчається проблема наступності у розвитку логіко-математичних навичок. Дослідники, такі як Д. Ельконін, В. Давидов, О. Савченко, Л. Васильєва, Г. Костюк наголошують на важливості забезпечення єдності між дошкільною та початковою ланкою освіти, особливо в контексті математичних знань [1; 3; 6]. У працях К. Журавльової зазначається, що ефективне засвоєння математичних понять у початковій школі можливе лише за умови належного підґрунтя, яке закладається в дошкільному віці. Проте, дослідження науковців також вказують на наявність значних труднощів у реалізації такої наступності, що вимагає розробки нових педагогічних підходів.

Метою статті є аналіз основних проблем наступності у процесі логіко-математичного розвитку дітей дошкільного та молодшого шкільного віку, виявлення ефективних методів та підходів до забезпечення безперервності у формуванні математичних знань і умінь.

Виклад основного матеріалу. Відомий психолог Д. Ельконін акцентував увагу на тісному зв'язку між старшим дошкільним та молодшим шкільним віком, розглядаючи їх як єдиний етап розвитку людини, який учений називав "дитинством". У нормативних документах, таких як «Базовий компонент дошкільної освіти», оновлена програма «Впевнений старт», а також Державний стандарт початкової загальної освіти, визначається важливість компетентнісного підходу для вирішення завдань дошкільної та початкової освіти. Ці документи спрямовані на поступовий розвиток дитячої особистості, її фізичних, пізнавальних та соціальних якостей, а також надання дітям практичного досвіду, необхідного для подальшого життя. На сучасному етапі важливою умовою безперервної освіти є наступність між дошкільною та початковою ланкою освіти. Вона розглядається як забезпечення узгодженості між етапами навчання заради сприяння безперервному розвитку дитини.

Наступність – це двосторонній процес, де дошкільна освіта формує базові особистісні якості, які є фундаментом для успішного навчання у школі [2]. Школа, зі свого боку, продовжує розвивати досягнення вихованців закладів дошкільної освіти, враховуючи їхні індивідуальні можливості та попередньо набуті знання. Важливо, щоб шкільна програма враховувала реальні досягнення дітей, а не ігнорувала їх. На думку вчених, для успішного переходу між цими етапами необхідно шукати нові підходи, які б сприяли розв'язанню завдань безперервної освіти на перших етапах – у закладах дошкільної освіти та Новій українській школі [2].

Одним із актуальних питань сьогодення є інтеграція дошкільної та початкової освіти для подолання суперечностей між вимогами школи та можливостями дитячих садків, а також організація навчання дітей, які їх не відвідували (наприклад, через воєнні події в Україні тощо). Важливим завданням є забезпечення підготовки дітей до школи через розвиток їхнього інтересу до математики та інших навчальних предметів у дошкільному віці.

Зокрема, наступність у навчанні означає поступове поглиблення та розширення знань, формування нових навичок та переосмислення вже відомого на більш досконалому рівні. Це дозволяє педагогам вирішувати освітні, виховні та розвивальні завдання комплексно. Пріоритетним напрямком є узгодження цілей дошкільної та початкової ланок освіти. Важливо, щоб педагоги не лише формували відповідні компетентності, але й розвивали мислення, здатність до порівняння, аналізу та узагальнення.

Формування математичних компетентностей є одним із ключових аспектів наступності між дошкільною та початковою освітою, що дозволяє дитині успішно розвиватися й навчатися на всіх етапах розвитку.

Психолого-педагогічна готовність дитини до школи є важливою складовою її загального розвитку та успішного навчання. Особливу увагу приділяють формуванню логіко-математичної компетентності у дітей, оскільки це дозволяє не лише засвоїти програму в школі, а й розвивати пізнавальні здібності та інтерес до навчання.

Математична підготовка включає розвиток уявлень про простір, форму, величину, час і кількість, що закладає основу для формування

«життєвих» та «наукових» понять. Логіко-математична компетентність, зокрема, базується на трьох основних компонентах: мотиваційному (інтереси дитини), змістовному (математичні знання та навички), та дійовому (уміння застосовувати ці знання в практичних ситуаціях) [4].

Ігри та дидактичні вправи є основним інструментом навчання в закладах дошкільної освіти, адже вони сприяють розвитку творчого мислення, навичок вирішення завдань та засвоєнню математичних понять. Формування логічного мислення є не менш важливим, ніж математична підготовка, оскільки воно допомагає дітям мислити послідовно, робити висновки та вирішувати завдання без інтуїтивних підказок. Логічне мислення та математичні операції взаємозалежні, і правильна організація освітнього процесу дозволяє забезпечити достатній рівень логіко-математичного розвитку дошкільників.

Програма з математики для першого класу будується на знаннях, отриманих у дитячому садку, і включає такі компоненти, як рахунок, геометричні фігури, вимірювання величин та розуміння арифметичних дій [8].

Сьогодні нові підходи до навчання розробляються з урахуванням вікових особливостей дошкільників і їх потреби в ігровій та руховій активності. З огляду на це, методичні рекомендації для роботи з дітьми старшого дошкільного віку та учнями перших класів передбачають активне використання дидактичних і рухливих ігор, наочного моделювання кількісних відносин, а також виконання практичних завдань, таких як робота з множинами і вимірювання. Ці методики ґрунтуються на результатах психологічної діагностики інтелектуального розвитку дошкільників та дослідженнях їх фізичного стану, працездатності й стомлюваності [5].

Сьогодні навчання дітей основам математики повинно організовуватися так, щоб спочатку вони навчалися працювати з конкретними множинами, а також засвоювали базові поняття форми, розміру й кількості. Лише після цього вчилися рахувати, вимірювати, додавати та віднімати. Мета освітньої діяльності полягає не тільки в тому, щоб діти отримали певні знання з математики, але й вміли їх застосувати у практичному житті. Діти повинні навчитися правильно сприймати інструкції, якісно виконувати роботу й контролювати її результати.

Засвоєння навчальної програми у закладах дошкільної освіти забезпечує легше оволодіння математичними знаннями в школі. У першому класі знання з математики поглиблюються, а спадкоємність у навчанні між дитячим садком і школою сприяє успішному засвоєнню матеріалу [7].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, ефективне навчання дітей старшого дошкільного віку основам математики залежить від використання сучасних методик, які враховують їх вікові та психологічні особливості. Дидактичні ігри, рухова активність і практичні завдання з наочним моделюванням кількісних відносин сприяють не лише засвоєнню математичних знань, а й умінь застосовувати отримані знання у повсякденній діяльності. Такий підхід забезпечує успішний перехід від дошкільної освіти до

шкільного навчання, полегшуючи процес засвоєння складніших математичних концепцій у першому класі.

На наш погляд, подальші наукові розвідки можуть бути спрямовані на вдосконалення методик логіко-математичного розвитку дітей молодшого шкільного віку, зокрема з урахуванням їх індивідуальних потреб. Крім того, перспективним є дослідження впливу цифрових технологій і інтерактивних ресурсів на навчання математики в закладах дошкільної освіти та початковій школі.

Список використаних джерел

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/bazovijkomponent-doshkilnoyi-osviti-v-ukrayini>
2. Данилюк М. А., Найда Р. Г. Наступність у навчанні старших дошкільників і першокласників Нової української школи. Нова українська школа в дії: актуальні проблеми методик навчання та стратегії розвитку. Рівненський ДГУ. 2021. С. 146–148.
3. Державний стандарт початкової освіти: затв. Постановою Каб. Міністрів України від 21 лютого. 2018 р. № 87. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/-prozatverdzhennya-derzhavnogo-standartu-pochatkovoyi-osviti>
4. Дронік Л. В. Інтерактивні методи в роботі з дітьми у формуванні логікоматематичної компетентності. Українська національна школа: історія, традиції, новаторство: матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної онлайн – конференції, 26 –27.11.2020.
5. Іщенко Л. В., Підлипняк І. Ю. Формування логіко-математичної компетентності дітей дошкільного віку засобами ейдетики. 2022. <http://www.baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/210/5817/12163-1?inline=1>
6. Інструктивно-методичні рекомендації щодо забезпечення наступності дошкільної та початкової освіти / Додаток до листа МОН України від 19.04.2018 № 1/9-249. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/doshkilna/nastupnist/list.pdf>
7. Каньоса Н. Наступність дошкільного та початкового навчання в умовах Нової української школи. Педагогічна освіта: теорія і практика. 2019. Вип. 26. С. 260–266.
8. Шаран О., Сачавська О. Забезпечення наступності у вивченні елементів математики між закладом дошкільної освіти і початковою школою. Rozwój nowoczesnej edukacji nauki – stan, problemy, perspektywy. Aksjologiczne aspekty wrozwoju nauki i edukacji / red.: J.Grzesiak, I.Zymomrya, W.Ilnytskyj. Konin – Uzhorod – Chersoń – Krzywy Róg: Posvit, 2018.С. 216–217.

УДК: 373.2.015.31:173.022.1

Яременко В. О.

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Науковий керівник – к. п. н. Фазан Т. П

ФОРМУВАННЯ СІМЕЙНИХ ЦІННОСТЕЙ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

У статті йдеться про важливість формування сімейних цінностей у дітей дошкільного віку. Проаналізовано методи та прийоми, які сприяють передачі ціннісних орієнтацій, зокрема використання казок, ігор та бесід, спільної трудової, творчої та сімейної ігрової діяльності. Особливу увагу приділено ролі прикладу батьків та інших членів сім'ї як основного засобу виховання. У подальшому обґрунтовано рекомендації щодо розробки методичних матеріалів для батьків і вихователів, інтеграції сімейних цінностей